

Försäkringskassans kontrollutredningar – uppföljning av första kvartalet 2012

Inledning

Försäkringskassan ska verka för en lagenlig och enhetlig rättstillämpning av socialförsäkringen och andra förmåner och ersättningar som ska handläggas av myndigheten. Försäkringskassan ska säkerställa att felaktiga utbetalningar inte görs och motverka bidragsbrott. För att stärka förtroendet för socialförsäkringen är det nödvändigt att Försäkringskassan arbetar för att förhindra felaktiga försäkringsbeslut och utbetalningar.

Försäkringskassans kontrollarbete är proaktivt. Det ska bli rätt försäkringsbeslut och utbetalning från början. Det ska vara lätt för kunderna att göra rätt, bland annat genom att det ska finnas tydlig information, upparbetade kundkanaler och en välfungerande självbetjäning. Det proaktiva arbetet kompletteras med riktade kontroller och kontrollutredningar i efterhand när det finns misstanke om att en kund avsiktligt gjort fel.

I denna rapport redovisas Försäkringskassans kontrollutredningar från första kvartalet 2012. Dessutom redovisas beslut från polis, åklagare och domstol avseende Försäkringskassans polisanmälningar till följd av kontrollutredningar. Försäkringskassan polisanmäler alla misstänkta bidragsbrott i enlighet med bidragsbrottslagen.

Försäkringskassan avslutade 5 134 kontrollutredningar under första kvartalet 2012. I utredningarna upptäcktes felaktiga utbetalningar på sammanlagt 64,4 miljoner kronor. Dessutom ledde dessa utredningar till avslag, indragningar och nedsättningar som i sin tur genererade en bedömd framtida besparing på 155,5 miljoner kronor. Totalt gjordes 310 polisanmälningar under första kvartalet.

Under tidsperioden 1 januari – 31 mars 2012 har nästan 25 procent av alla kontrollutredningar lett till en åtgärd. Med åtgärd avses avregistrering, avslag, ersättning upphör, minskad ersättning, återkrav, skadestånd eller kombinationer av dessa.

Huvudkontoret
 Avdelningen Försäkringsprocesser
 Enheten för kontrollfrågor

Datum
 2012-04-12

Tabell 1. Sammanfattande statistik per kvartal över kontrollutredningar (antal)

	Kv1 2010	Kv2 2010	Kv3 2010	Kv4 2010	Kv1 2011	Kv2 2011	Kv3 2011	Kv4 2011	Kv1 2012
Inkomna impulser till utredning	5 385	3 573	4 979	4 065	5 371	4 773	3 977	4 585	4 617
Avslutade kontrollutredningar	6 034	4 582	4 398	4 921	5 485	5 394	4 597	4 824	5 134
Polisanmälningar	233	223	188	391	387	349	405	393	310
Andel polisanmälningar av totalt antal utredningar	3,8 %	4,9 %	4,3 %	7,9 %	7,1 %	6,5 %	8,8 %	8,1 %	6,0 %
Felaktiga utbetalningar som upptäckts under kontrollutredningar	915	819	633	965	970	1 008	899	889	954
Andel felaktiga utbetalningar av totalt antal utredningar	15,2 %	17,9 %	14,4 %	19,6 %	17,7 %	18,7 %	19,6 %	18,4 %	18,6 %
Andel utredningar med åtgärd av alla avslutade utredningar	19,8 %	23,7 %	18,9 %	25,4 %	22,8 %	22,6 %	24,4 %	24,4 %	24,7 %

Det finns inte någon direkt koppling i statistiken mellan redovisade polisanmälningar i tabell 1 och besluten från polis, åklagare och domstol i tabell 3. Innan en polisanmälan återrapporteras kan det i vissa fall ha gått flera år.

Tabell 2. Sammanfattande statistik per kvartal över felaktiga utbetalningar och besparingsbelopp (miljoner kronor)

	Kv1 2010	Kv2 2010	Kv3 2010	Kv4 2010	Kv1 2011	Kv2 2011	Kv3 2011	Kv4 2011	Kv1 2012
Summa felaktiga utbetalningar	79,8	77,2	70,4	88,6	76,4	61,2	57,2	79,1	64,4
Summa besparingsbelopp	184,8	150,1	174,5	209,2	213,1	183,8	154,9	172,2	155,5
Total summa	264,6	227,3	244,9	297,8	289,5	245,0	212,1	251,3	219,9

Huvudkontoret
 Avdelningen Försäkringsprocesser
 Enheten för kontrollfrågor

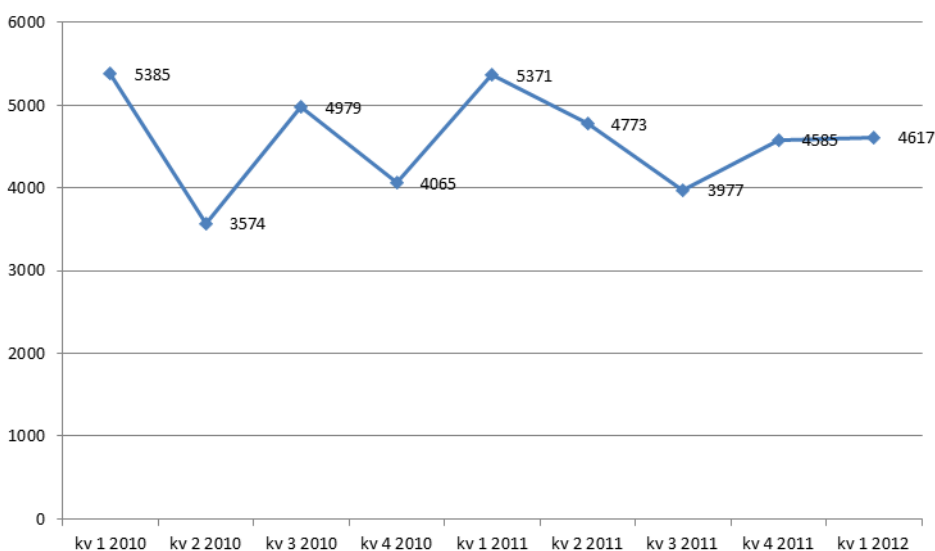
Datum
 2012-04-12

Tabell 3. Återrapporterade polisanmälningar per kvartal (antal)

	Kv1 2010	Kv2 2010	Kv3 2010	Kv4 2010	Kv1 2011	Kv2 2011	Kv3 2011	Kv4 2011	Kv1 2012
Beslut från polis, åklagare och domstol, antal	342	304	167	238	290	275	214	295	389
Antal lagförda	92	94	35	27	41	65	32	77	111
Andel lagförda av återrapporterade beslut	26,9 %	30,9 %	21,0 %	11,3 %	14,1 %	23,6 %	15,0 %	26,1 %	28,5 %

Påbörjade kontrollutredningar

En kontrollutredning påbörjas när det finns misstanke om att en ersättning betalats ut felaktigt. Initiativet till en kontrollutredning kan vara en misstanke att någon medvetet försökt få ersättning på felaktiga grunder. Impuls till kontrollutredning lämnas av Försäkringskassans egna handläggare, privatpersoner, myndigheter och andra aktörer. Kontrollutredningar kan också startas genom riktade kontroller initierade av Försäkringskassan. Under första kvartalet 2012 påbörjades sammanlagt 4 617 kontrollutredningar. Det är en liten ökning jämfört med kvartalet innan.

Figur 1. Tidsserie över antal påbörjade kontrollutredningar per kvartal

Huvudkontoret
Avdelningen Försäkringsprocesser
Enheten för kontrollfrågor

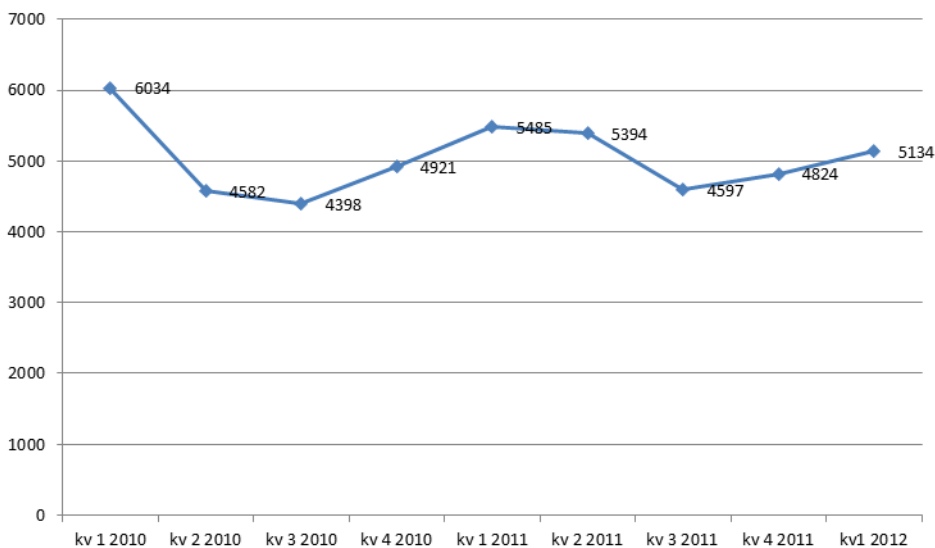
Datum
2012-04-12

De flesta kontrollutredningarna påbörjades till följd av impulser från allmänheten¹ (46 %), Försäkringskassans handläggare (32 %) samt andra myndigheter (20 %).

Avslutade utredningar

Under första kvartalet avslutade Försäkringskassan 5 134 utredningar. Utredningar avseende sjuk- och aktivitetsersättning, bostadsbidrag och sjukpenning utgör knappt hälften av de avslutade ärendena. Se tabell 5 i bilagan.

Figur 2. Tidsserie över antal avslutade kontrollutredningar per kvartal

Felaktiga utbetalningar och besparingsbelopp

Försäkringskassan ska dra in eller minska ersättningen i samband med en kontrollutredning om någon beviljats en ersättning som hon eller han inte har rätt till. Försäkringskassan ska därefter ta ställning till om den försäkrade ska betala tillbaka den felaktigt utbetalda ersättningen. Under första kvartalet 2012 konstaterades att ersättning felaktigt betalats ut i 954 kontrollutredningar. Det sammanlagda beloppet för dessa ärenden uppgick till 64,4 miljoner kronor.

Utöver de utredningar som resulterar till återkrav, leder många utredningar till att ersättning minskas till ett lägre belopp eller att den helt upphör. När det rör sig om en förmån som skulle ha betalats ut under en längre tid innebär detta en väsentlig minskning av framtida felaktiga utbetalningar. Under första kvartalet 2012 beräknas det framtida besparingsbeloppet till 155,5 miljoner kronor.

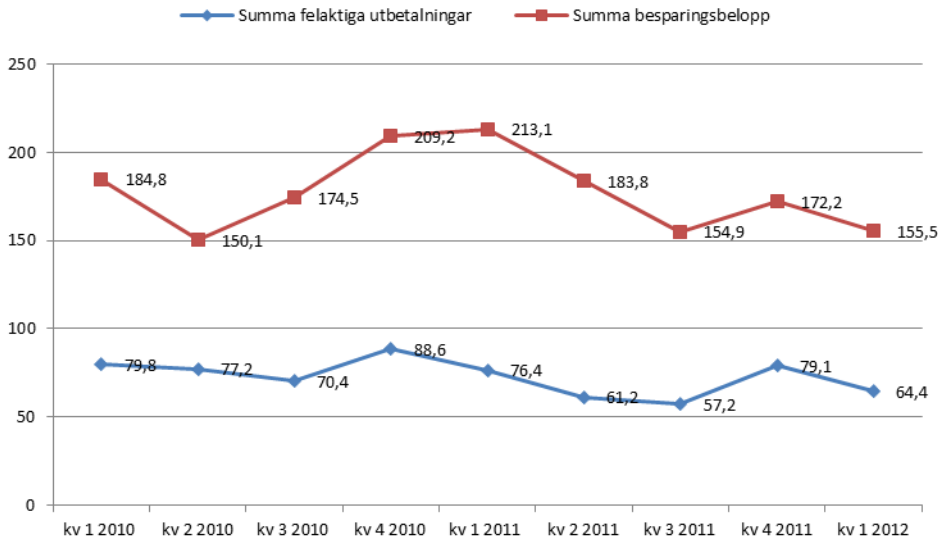
Förmånerna sjuk- och aktivitetsersättning, assistansersättning, barnbidrag och underhållstöd stod för drygt 80 procent av det totala beloppet av felaktiga utbetalningar och besparingsbelopp. Se tabell 6 i bilagan.

¹ Kategorin ”Impulser från allmänheten” innefattar ”Anonyma impulser” samt ”Känd uppgiftslämnare”.

Huvudkontoret
 Avdelningen Försäkringsprocesser
 Enheten för kontrollfrågor

Datum
 2012-04-12

Figur 3. Tidsserie över den totala summan över felaktiga utbetalningar samt besparingsbelopp, mkr

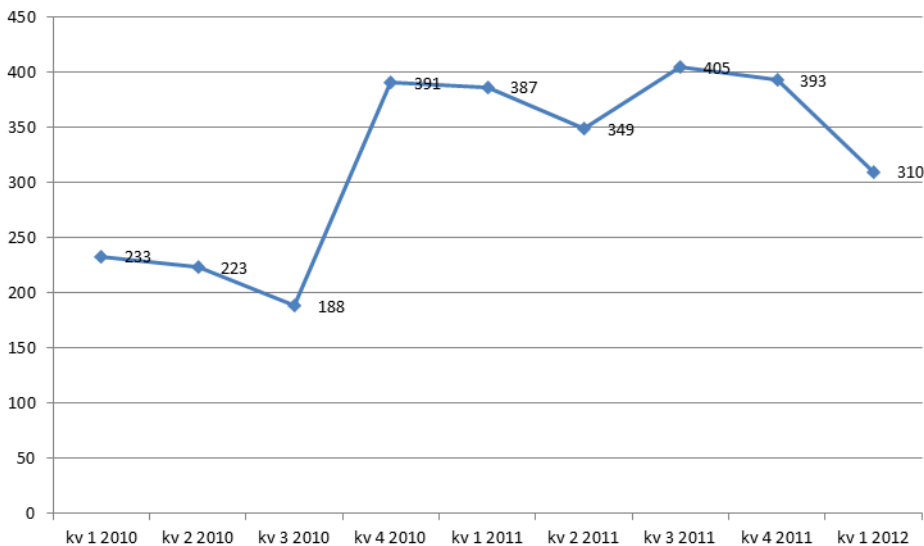

Antal polisanmälningar

Efter beslut om rätt till ersättning och eventuellt beslut om återkrav ska Försäkringskassan ta ställning till om misstanke om brott föreligger. Enligt bidragsbrottslagen ska alla misstänkta brott polisanmälas.

Av samtliga utredningar som avslutades under första kvartalet 2012 ledde 6 procent till polisanmälan, det vill säga 310 stycken. Förmånerna föräldrapenning, sjukpenning, tillfällig föräldrapenning, sjuk- och aktivitetsersättning, barnbidrag, bostadsbidrag, bostadstillägg, underhållsstöd stod för över 90 % av samtliga polisanmälningar.

Figur 4. Tidsserie över antal polisanmälningar per kvartal

Huvudkontoret
 Avdelningen Försäkringsprocesser
 Enheten för kontrollfrågor

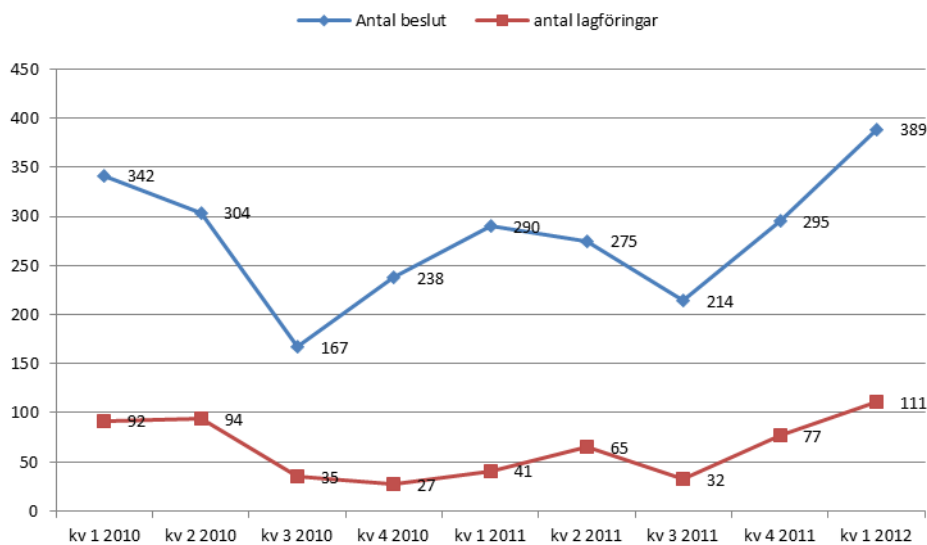
Datum
 2012-04-12

Antalet polisanmälningar sjönk under de tre första kvartalen 2010, vilket kan bero på svårigheten att uppfylla bidragsbrottslagens krav på att göra preliminära bedömningar av om det föreligger uppsåt eller grov oaktsamhet. Det har därför genomförts utbildningar med syfte att höja kompetensnivån om bidragsbrottslagen och skyldigheten att polisanmäla misstänkta bidragsbrott. Detta kan ha bidragit till att nivån av antalet polisanmälningar ökat sedan slutet av 2010.

Beslut från polis, åklagare och domstol

Polis, åklagare och domstol återrapporterade 389 beslut under första kvartalet 2012². Av de återrapporterade besluten ledde 28,5 procent, det vill säga 111 stycken, till lagföring. Begreppet lagföring innebär att en person har förklarats skyldig till ett brott. Detta kan ske genom att en åklagare meddelar åtalsunderlåtelse, utfärdar ett strafföreläggande som godkänns av personen eller att personen fälls i tingsrätt.

Figur 5. Tidsserie över antal beslut och fällande domar från polis/åklagare/domstol

² Beroende på handläggningstiderna hos polis, åklagare och domstolar kan det dröja upp till flera år innan Försäkringskassan får besked om resultatet av en polisanmälan. Statistiken över de beslut om inkommit från polis, åklagare och domstol under en viss period har därför inte något samband med statistiken över de polisanmälningar som gjorts under samma period.

Bilaga: Tabeller per förmån – kvartal 1 2012**Tabell 4. Påbörjade kontrollutredningar**

Förmån	Påbörjade kontrollutredningar, (Antal)	Andel av total andel impulser (Procent)
Bostadsbidrag	801	17 %
Sjuk- och aktivitetsersättning	752	16 %
Sjukpenning	557	12 %
Underhållsstöd	434	9 %
Barnbidrag	385	8 %
Föräldrapenning	383	8 %
Tillfällig föräldrapenning	320	7 %
Ersättning saknas	276	6 %
Bostadstillägg till pensionärer	268	6 %
Övrigt ³	150	3 %
Aktivitetsstöd	123	3 %
Assistansersättning	118	3 %
Arbetskadeföränta	24	1 %
Vårdbidrag	14	>1 %
Handikappersättning	12	>1 %
Totalt	4 617	100 %

³ Kategorin omfattar bilstöd, graviditetspenning, ålderspension samt övriga ersättningar.

Huvudkontoret
 Avdelningen Försäkringsprocesser
 Enheten för kontrollfrågor

Datum
 2012-04-12

Tabell 5. Avslutade kontrollutredningar och polisanmälningar

Förmån	Avslutade utredningar, antal	Andel av totalt antal utredningar	Polisanmälningar, antal	Andel polisanmälningar av avslutade utredningar
Bostadsbidrag	889	17 %	24	3 %
Sjuk- och aktivitetsersättning	866	17 %	45	5 %
Sjukpenning	625	12 %	45	7 %
Underhållsstöd	471	9 %	15	3 %
Föräldrapenning	444	9 %	59	13 %
Barnbidrag	425	8 %	34	8 %
Tillfällig föräldrapenning	335	7 %	44	13 %
Ersättning saknas	326	6 %		0 %
Bostadstillägg till pensionärer	298	6 %	18	6 %
Övriga ersättningar	190	4 %	9	5 %
Aktivitetsstöd	144	3 %	9	6 %
Assistansersättning	91	2 %	4	4 %
Arbetskadeföränta	30	1 %	4	13 %
Totalt	5 134	100 %	310	6 %

Tabell 6. Felaktiga utbetalningar och besparingsbelopp

Förmån	Felaktig utbetalning, kr	Besparingsbelopp, kr
Sjuk- och aktivitetsersättning	21 646 817	60 504 247
Sjukpenning	8 388 623	1 432 735
Assistansersättning	8 280 597	5 104 944
Barnbidrag	5 623 195	40 674 916
Föräldrapenning	5 339 376	923 774
Arbetskadeföränta	3 446 791	5 014 435
Bostadstillägg till pensionärer	2 916 870	2 129 300
Bostadsbidrag	2 248 452	3 146 455
Tillfällig föräldrapenning	2 147 048	153 398
Underhållsstöd	2 103 238	34 356 330
Vårdbidrag	1 286 323	610 815
Aktivitetsstöd	683 480	226 536
Övriga ersättningar	149 721	126 376
Handikappersättning	91 440	1 128 074
Totalt	64 351 971	155 532 335

Tabell 7. Återrapporterade polisanmälningar

Förmån	Beslut från polis/ åklagare/domstol, antal	Fällande och delvis fällande domar (inkl. strafförelägganden), antal	Åtalsunderlåtelser, antal
Sjuk- och aktivitetsersättning	57	20	5
Föräldrapenning	55	15	2
Tillfällig föräldrapenning	55	24	1
Bostadsbidrag	52	6	3
Sjukpenning	48	12	4
Barnbidrag	43	1	
Bostadstillägg till pensionärer	30	4	1
Underhållsstöd	27	5	
Aktivitetsstöd	7	3	
Arbetskadelivränta	7	3	1
Övrigt	3		1
Assistansersättning	2		
Vårdbidrag	2		
Handikappersättning	1		
Totalt	389	93	18